

Assaig David Castillo

Entre jocfloralistes i xarons

Durant la primera part dels anys vuitanta, alguns dels joves insatisfets que circulàvem per la ciutat vam tenir la sort de poder compartir vivències i, sobretot, disposar d'un far intermitent anomenat Àngel Carmona Ristol. Podia ser tendre i càlid, i poc després fer un simulacre de ser colèric, sempre amb gest teatral. Carmona era una enciclopèdia oberta, que compartia el saber amb els afamats que rodolàvem pel carrer. De vegades, el podíem veure dirigir en directe els actors del grup La Pipironda. En altres ocasions es podia conversar amb ell a bars com ara el Cafè del Centre del carrer Girona, ben a prop del seu estudi. També podia fer les presentacions didàctiques dels recitals de poesia que preparàvem en gairebé clandestinitat, amb poetes com per exemple els veterans Jesús Lizano i Jaume Sisterna, i més joves com ara Enric Casasses, Joan Vinuesa, Jordi Pope i tot un estol de romàntics, la majoria ja morts. Carmona tenia una visió lúcida de la societat, no pretenia viure reclòs a l'academisme. Preferia més el *carajillo*, els cigarets inseparables i una conversa amb interlocutors nerviosos que la pompa del món cultural.

Amb molt bon criteri, els editors de Lleonard Muntaner han recuperat un dels assajos més brillants de l'escriptor, *Dues Catalunyes. Jocfloralescos i xarons*, en una edició acurada de la poeta Blanca Llum Vidal. El llibre resulta intrombable si no és a les llibreries de vell. *Dues Catalunyes* és una molt bona interpretació de les dualitats del país, entre la gent de seny i els de la rauxa, amb totes les fronteres possibles. Publicat per primer cop el 1967, Carmona va definir el seu estudi com "una mena de monstre" tot afirmant que havia estat creat en

Àngel Carmona fotografiat per Lluís Garcia Rovira en un recital fa 27 anys a la presó Model de Barcelona, envoltat dels poetes Meritxell Sales, Jordi Pope, Enric Casasses i David Castillo

un ambient cultural poc satisfactori en el terreny de la informació. També advertia del seu recorregut dins el ventre de la balena del nou-cents quan l'imaginari catalanista es començava a gestar a partir de la Renaixença. Coneixedor de la cultura clàssica, Carmona ens ofereix una lectura, que no hauria de passar desapercebuda per entendre també la realitat actual, on podríem continuar dividint els intel·lectuals del país en les dues categories. A partir dels patriarques Aribau (jocfloralista) i Robreño (xaró), *Dues Catalunyes* és un repàs a fons i, alhora, subjectiu de tota una galeria de pares de la pàtria, des dels reivindicats a tota hora (Aribau, Balaguer, Clavé, Almirall) fins als que han quedat oblidats

pels capricis dels historiadors i la desídia general. Utilitzant els textos dels autors, Carmona va viatjar cap a aquest espai iniciàtic traient conclusions evidents en temes tan crucials com ara la supervivència. Ens diu que els xarons conegueren sovint la gana, mentre que els jocfloralescos vivien entre les classes benestants, és a dir, més o menys com ara. Tot i autodefinir-se com a comunista, els comentaris i l'estudi de Carmona sempre resulten desinhibits i lluny dels mètodes de crítica marxistes més analítics. Ho subratllo perquè a l'interès temàtic i divulgatiu del llibre s'hi afegeix l'estilístic. L'amenitat dels capítols va unida a la voluntat i a l'experiència de Carmona com a periodista i articulista.

Entre les diferents parts, voldria destacar l'anomenada *Els homes del barri*, on Carmona contesta el falangista Ernesto Giménez Caballero quan afirmava que durant els segles de foscor hi havia hagut un corrent popular plebeu, de fidelitat a l'idioma, i un fenomen massiu de castellanització. Ho fa seguint la petjada de Robreño, dels poetes a l'estil del rector de Vallfogona, del teatre i el cançoner tradicional i dels romanços i literatura de fil i canya. La immersió d'Àngel Carmona en aquest període decisiu és tan apassionant com la seva personalitat, sempre al costat dels pobres i fent de la bohèmia un estil de vida. Pocs mestres ha tingut Catalunya de tan enorme calat i futur. *

Dues Catalunyes. Jocfloralescos i xarons
Autor: Àngel Carmona
Editorial: Lleonard Muntaner
Palma, 2010
Pàgines: 210
Preu: 19 euros

Poesia Anna Ballbona

Portal de delicadeses

De les petites coses a les grans coses, del microcosmos al macrocosmos, de l'element ínfim o gest quotidià a la reflexió vital, metafísica, a l'instant universal. Sobre aquests dos rails, sempre en equilibri i a velocitat sostinguda, avança *On no sabem*, el darrer llibre de Cèlia Sánchez-Mústich (Barcelona, 1954) i setè de poesia que publica. El volum confirma –si calia– la trajectòria poètica d'una autora que ha encavalcat dos anys pletòrics: *On no sabem* va ser guardonat amb l'últim Vicent Andrés Estellés, i l'anterior, *A la taula del mig*, va obtenir el premi Crítica Serra d'Or de poesia.

On no sabem, integrat per 35 poemes abocats a doll, sense divisions formals, s'obre amb un poema amb el mateix títol. I es tanca amb un darrer vers –"per on s'hi entra"– que enllaça amb aquest encetament i amb la idea locomotora que sobrevola el conjunt del volum: una reflexió al voltant de les entrades i sortides, portes, viarans i incerteses arrelades a la vida i a les relacions humanes. És, aquesta, una idea molt Màrius Sampere, un poeta que Sánchez-Mústich coneix prou bé.

A *On no sabem*, la idea es formula no a la manera punyent de Sampere, sinó a la manera delicada i suau, d'un fort lirisme, marca de la casa de

l'autora, que obre aquí una portada de diferents ressons. El caràcter juganer i enigmàtic creua aquest "on no sabem per on s'hi entra": Sánchez-Mústich, autora també prolífica de narrativa, és una mestra servint-se del món quotidià i dotant-lo de significat i força. L'inaudit d'aquests camins, les constatacions desesperançades i alhora serenes, les reaccions de fermesa, la interrogació, els dubtes, l'intent de definició del jo i de l'altre són unes constants de l'aposta poètica que estén: "Hi ets tu que em tradueixes a tu. / Hi sóc jo que t'interpreto en mi".

El jo poètic fa camí, s'interroga i es busca. De vegades, per massa

reiteratiu, embafa, junt amb alguna repetició innecessària o algun vers de ferum romàntica ("jo hi veuré la rotllana de foc / per on salta l'amor, indomable"). Però l'autora és capaç de girar la perspectiva, com qui gira el mitjó, i emocionar, per exemple, amb les "rèpliques" de "tantes vides simultànies".

El jurat va destacar d'aquest llibre les seves "qualitats imaginatives". I és precisament aquesta originalitat general de les imatges la que s'imposa i enlaira poemes: "però també sé que t'agraden / els pobles abandonats / (i no goso preguntar-te / si abandonats pels altres / o abandonats per tu...)". *

On no sabem
Autora: Cèlia Sánchez-Mústich
Premi Octubre
Editorial: 3 i 4
València, 2010
Pàgines: 48
Preu: 12 euros